

פרשת שבוע עפ"י השפת אמת

10.12.10 יום יצאתנו

ב"ה פרשת שמיני תרל"א

פרשת שמיני

(תרגום, המלאך)

ישראל ראו שאין השכינה שורה ויעמדו לפני ה' כו' (ויקרא ט, ה). והשיב להם משה רבינו ע"ה כי הם צריכין לעורר התגלות כבודו יתברך במעשיהם כנ"ל. וגם פירוש ימי מילואים גם כן למלאות המדות בהתגלות הפנימיות כנ"ל כמו שכתוב בוודאי הקדושי על פסוק (שם ט, ג) שבעת ימים ימלא כו' זדכם ע"ש.

2. וזוהי הקריאה לזכור את המלאך (תרגום)

וידבר ה' כו' לאמר אליהם (ויקרא יא, א). ואין מובן. ויש לומר על פי מה שכתבו חו"ל ר' חנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות ישראל הרבה להם תורה ומצות. ופירש רש"י דשקצים ורמשים בלא זה מאוסים כו'. רק שהקב"ה עשה מזה מצוה. והפירוש שהקב"ה רצה שיהיו בני ישראל כל מעשיהם נמשך אחר התורה. שגם מה שאי אפשר להיות באופן אחר. מכל מקום יהיה כוונת המעשה על פי התורה. וכן כתבו חו"ל ר' אל יאמר האדם אני אפשי בבשר חזיר רק אפשי ומה אעשה אני שבשמים גור עלי. וזהו שכתבו חו"ל על פסוק (שם ט, ג) וזאת החיה אשר תאכלו שבני ישראל דביקין בחיים כו'. כי כל מעשה ישראל צריך להיות מדובק בשורשו. וזהו והתקדשתם (שם טו, א) אדם מקדש עצמו מלמטה כו'. שעל ידי שאינו דבוק בגשמיות רק בפנימיות חיות הדבר. שהפנימיות הוא נבדל מחומר הדבר אף על פי שהוא בהגשם. כן צריך להיות כוונת העושה כנ"ל. וזהו שכתוב לאמר אליהם שהרצון היה שיפרשו משקצים ורמשים על ידי שכן רצונו יתברך כנ"ל. ואף שבלא זה נמאס ואיך יאמר אפשי כו'. רק הפירוש להיות המניעה מצד ציווי ה' יתברך יותר מהמיאוס מצד עצמו. שאף בהכרח כזה שהיה גובר המיאוס מכל מקום מצד מאמר ה' יתברך נרחק יותר ממנו כנ"ל.

10. דבוק בפנימיות חיות הדבר כנ"ל. וזהו שכתוב (ויקרא כג, טו) וספרתם לכם ממחרת השבת כו' שהספירה לברר המדות כנ"ל. כי מה שנקרא מדה. כי ה' יתברך אין סוף והיה עד שלא נברא העולם כמו עתה. אך על ידי הבריאה ניתן אור והארה מיוחדת לכל נברא במדה וקצבה. ובני ישראל צריכין לברר זה כי חיות פנימיות של המדות הוא ההארה שלמעלה מעולם הזה. וזהו שכתוב (שם ט, א) ביום השמיני קרא כו'. ואמר (שם ו) זה הדבר כו' תעשו כו' שלהתגלות הפנימיות צריך להיות על ידי עבודתנו כנ"ל. וזהו שכתוב נערותיה תקרא. שמעתי מאא"ז מו"ר זצלה"ה פירוש נער על שם שבנער יש התעוררות תמיד כו'. וכן כתיב בוודאי הקדוש תרומה כי יצר הרע על בלי הכנה רק כשיושב בטל וזהו שכתוב (משלי ט, ד) מי פתי יסור כו' ורוחא דקודשא לאו הכי ובעי למיקניא באגר שלים לעורר הפנימיות שנסתר ומכוסה כנ"ל. ולזה נברא האדם לברר מכוון הבריאה שהכל לכבוד ה' יתברך. ולכן עתה שנגמר המשכן ובני

5. וידע ביום השמיני, רב אהבה בר כהנא פתח 'חכמות בנתה ביה טבחה וטבחה וגו' שלחה נערותיה וגו' מי פתי וגו', ר' ירמיה בר אלעאי פתר קרא בבריותו של עולם, 'חכמות בנתה ביה' זה הקב"ה דכתיב ביה 'זה' בחכמה יסוד ארץ, 'חצבה עמודיה שבעה' אלו שבעה ימי בראשית שנאמר כי ששת ימים וגו' ויברך אלוקים את יום השביעי

13. 'חזו רבנו' והתקדשתם והייתם קדושים' אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא' (יומא לט ע"א).

ה' אמו"ז ז"ל על פסוק (ויקרא י, א) אשר לא צוה אותם. ללמוד כי העיקר כח כל מעשה האדם מצד ציווי ה'. כי כל שכל אדם בטל לכח זה. והנה נדב ואביהוא היו צדיקים גדולים ועשו לשם שמים רק שהיה חסר הצייווי. ויש ללמוד קל וחומר מדה טובה מרובה אם כן מי שעושה רצון הבורא אף שאינו יודע טעם הדבר לעשותו בכוונה רצויה. הרי זה הכח מצד פקודת ה'.

10. כמאמר אשר קדשנו במצותיו וצונו. כח ציווי זו חשוב מן הכל. ויש לומר מה שכתוב ש'תווי יין נכנסו כי השגת הטעמים נקרא יין יינה של תורה'. אף על פי כן צריך להיות רק בפקודת המלך. ולאשר השגתם גבר להם לעשות גם אשר לא צוה ה' נקרא ש'תווי יין נכנסו. ועל פי זה נפרש טובים דודיק מייין (שה"ש א, ט). כלומר התדבקות והתקרבות ה' אשר קרבנו אליו טובים מכל השגת שכל האדם:

(תרגום, המלאך)

העמודים אשר על ידיהם נמשך הארת הקדושה כשכל המדות נמשכים אחר הפנימיות שהוא אור שבעת הימים והוא בחינת שבת שבני ישראל מעידים שה' יתברך ברא ומחיה הכל. וזהו לעשות את השבת כו' (שמות לא, טו). לברר כי חיות המעשה גם כן מדה יתברך. אך זה צריך להיות על ידי עבודת בני ישראל להיות כל מעשה בישוב הדעת בלי פירוד מלהיות דבוק בפנימיות חיות הדבר כנ"ל. וזהו שכתוב (ויקרא כג, טו) וספרתם לכם ממחרת השבת כו' שהספירה לברר המדות כנ"ל. כי מה שנקרא מדה. כי ה' יתברך אין סוף והיה עד שלא נברא העולם כמו עתה. אך על ידי הבריאה ניתן אור והארה מיוחדת לכל נברא במדה וקצבה. ובני ישראל צריכין לברר זה כי חיות פנימיות של המדות הוא ההארה שלמעלה מעולם הזה. וזהו שכתוב (שם ט, א) ביום השמיני קרא כו'. ואמר (שם ו) זה הדבר כו' תעשו כו' שלהתגלות הפנימיות צריך להיות על ידי עבודתנו כנ"ל. וזהו שכתוב נערותיה תקרא. שמעתי מאא"ז מו"ר זצלה"ה פירוש נער על שם שבנער יש התעוררות תמיד כו'. וכן כתיב בוודאי הקדוש תרומה כי יצר הרע על בלי הכנה רק כשיושב בטל וזהו שכתוב (משלי ט, ד) מי פתי יסור כו' ורוחא דקודשא לאו הכי ובעי למיקניא באגר שלים לעורר הפנימיות שנסתר ומכוסה כנ"ל. ולזה נברא האדם לברר מכוון הבריאה שהכל לכבוד ה' יתברך. ולכן עתה שנגמר המשכן ובני

2. יין יצוין לאדם יצוין

(תרל"ו)

במדרש חכמות בנתה ביה טבחה וטבחה כו' (משלי ט, א) שלחה נערותיה. תקרא כו' (שם א, ג) כי הכל הכנה לאדם והאדם צריך לעורר חיות פנימי בכל הדברים לכן נברא האדם באחרונה. ומפרש חצבה עמודיה שבעה (שם א) על ימי המעשה והשבת. והשבת היא קודש. אף על פי כן שלחה נערותיה תקרא. והוא כמו ההפרש שבין שבת קודש למועדות שנקראו מקראי קודש. כי השבת הוא בירור האמת. כלומר שמעמיד הבריאה בהתחלת כח הפועל בנפעל. אבל המועדות הוא המשכות גילוי אור ממה שלמעלה להתחוננים וזה עצמו מעלת האדם כנ"ל. לכן ביום השמיני קרא משה כו' (ויקרא ט, א). הוא התעוררות הדעת שיש לבני ישראל לעורר הקדושה שלמעלה מהטבע וכל הו' ימי בראשית. וזה עצמו ההפרש שבין צדיק גמור לבעל תשובה במקום שבעלי תשובה עומדין כו' כי הצדיק הוא עומד בעמק השוה והוא בחינת השבת כענין שנאמר (משלי י, כה) צדיק יסוד עולם. ובעלי תשובה הוא בחינת ממעמקים קראתיך (תהלים קל, א) ועולה ויורד ועולה מעומק תחתון לעומק עליון. גם בני ישראל היו אז בעלי תשובה כנודע לכן נאמר ביום השמיני קרא כו' והבו כל זה:

בתורת כהנים! בפסוק (ויקרא ט, ט) זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. אותו היצר הרע העבירו מלבכם ותהיו בעצה אחת לשרת לפני המקום כשם שהוא יחידי בעולם כך תהיה עבודתכם מיוחדת לפניו עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה' כו'. ואא"ז מו"ר זצלה"ה היה רגיל להראות מאמר זה. והנה מפרש הפסוק שכל עשיות שלהם יהיו רק אשר צוה ה'. כי בכל דבר שבעולם. יש רצון ומבוקש ה' יתברך כמו שכתוב הכל לכבודו ברא. אך שנסתר זה וצריכין עבודה למצוא אותה הנקודה פנימיות שיש בכל דבר. ולמי שמבורר נקרא זה הדבר. והוא בחינת משה: אספקלריא ונהרא. ועבודת בני ישראל הוא להביא הארה זה תוך העשייה ממש. וזהו שכתוב זה הדבר כו' תעשו שיבררו במעשיהם בחינת זה וירא אליכם כבוד ה'. הוא הנקודה הפנימיות שיש באותו מעשה עצמו כמו שכתוב (ישעיה ג, א) מלא כל הארץ כבודו. ועל ידי עבודת בית המקדש נתברר זה כי מכל הדברים נתעלה לה' יתברך על ידי הקרבנות ושאר עבודת המשכן והמקדש שעל ידיהם נתברר השראת השכינה בתחתונים. ובמדרש ויהי ביום השמיני קרא כו' (ויקרא ט, א) חכמות בנתה ביה כו' חצבה עמודיה שבעה (משלי ט, א) ימי בראשית כו' שלחה נערותיה תקרא (שם א) האדם כו' ע"ש. כי הו' מדות שבאדם הם

10. כבודו. ועל ידי עבודת בית המקדש נתברר זה כי מכל הדברים נתעלה לה' יתברך על ידי הקרבנות ושאר עבודת המשכן והמקדש שעל ידיהם נתברר השראת השכינה בתחתונים. ובמדרש ויהי ביום השמיני קרא כו' (ויקרא ט, א) חכמות בנתה ביה כו' חצבה עמודיה שבעה (משלי ט, א) ימי בראשית כו' שלחה נערותיה תקרא (שם א) האדם כו' ע"ש. כי הו' מדות שבאדם הם

2. וידע ביום השמיני, רב אהבה בר כהנא פתח 'חכמות בנתה ביה טבחה וטבחה וגו' שלחה נערותיה וגו' מי פתי וגו', ר' ירמיה בר אלעאי פתר קרא בבריותו של עולם, 'חכמות בנתה ביה' זה הקב"ה דכתיב ביה 'זה' בחכמה יסוד ארץ, 'חצבה עמודיה שבעה' אלו שבעה ימי בראשית שנאמר כי ששת ימים וגו' ויברך אלוקים את יום השביעי

10. כבודו. ועל ידי עבודת בית המקדש נתברר זה כי מכל הדברים נתעלה לה' יתברך על ידי הקרבנות ושאר עבודת המשכן והמקדש שעל ידיהם נתברר השראת השכינה בתחתונים. ובמדרש ויהי ביום השמיני קרא כו' (ויקרא ט, א) חכמות בנתה ביה כו' חצבה עמודיה שבעה (משלי ט, א) ימי בראשית כו' שלחה נערותיה תקרא (שם א) האדם כו' ע"ש. כי הו' מדות שבאדם הם

2. וידע ביום השמיני, רב אהבה בר כהנא פתח 'חכמות בנתה ביה טבחה וטבחה וגו' שלחה נערותיה וגו' מי פתי וגו', ר' ירמיה בר אלעאי פתר קרא בבריותו של עולם, 'חכמות בנתה ביה' זה הקב"ה דכתיב ביה 'זה' בחכמה יסוד ארץ, 'חצבה עמודיה שבעה' אלו שבעה ימי בראשית שנאמר כי ששת ימים וגו' ויברך אלוקים את יום השביעי

2. יין יצוין לאדם יצוין

(תרל"ד)

זאת החיה (ויקרא יא, ג) ברש"י ז"ל לפי שבני ישראל דביקים בחיים כו'. דיש דומם צומח חי מדבר ואדם מושל על כולם. וכמו שבאדם נבחרו בני ישראל כי הם מדברים דברי תורה ובקדושה לכן נאמר (חזקאל לה, א) אדם אתם אתם קרוין אדם כי אין יתרון לבחינת מדבר כשאינו מדבר בקדושה לכן העיקר תלוי בפה כחן של ישראל כו'. וכמו כן בכל דומם צומח חי יש מינין מיוחדים כן בקדושה שיוכלו לעלות עד בחינת מדבר להיות נכלל בדיבור של איש הישראלי שדיבורו עולה לשמים. וזהו שכתב כי עכו"ם אין הפרש באכילתם. כי אין דבורו עולה ואין נפקא מינה באכילתו. וזהו שכתוב במדרש לא ניתנו המצות לישראל אלא לצרף בהם הבריות. פירוש שבני ישראל מעלין ומחברין כל הנבראים דומם צומח חי מדבר על ידי המצות שיש בכל דבר:

7. ו' ילשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראיין להיות חיים, לפיכך הבדלים מן הטומאה וגור עליהם מצות, ולאמנות העולם לא אסר כלום' (רש"י ויקרא יא, ב ד"ה זאת החיה).

(תרגום)

14

ובמדרש תנחומא¹⁰ לעשות רצונך כי חפצתי ותורתך בתוך מעי (תהלים מ, ט). בכל דבר נתן ה' יתברך מצוה ע"ש שיש בכל איש ישראל רצון אמת לה' יתברך כמו שכתבו ז"ל¹¹ לעולם יראה אדם כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו. אך הצרה בצדה הרצונות אחרים שנמצאים באדם מכח היצר הרע והם גורמים שלא יוכל רצון אמת להתרחב בלב כראוי. והוא שכתוב נפשו. נפש הוא הרצון כמו שכתוב (בראשית כג, ה) יש את נפשכם ועל זה נאמר (ויקרא יא, מ) אל תשקצו את נפשותיכם כי אם הרצון אינו משוקץ ממילא מתרחב רצון אמת שבלב איש ישראל לה' יתברך. והוא שכתוב בשרצים (אנכי ה' אלוקיך המעלך) (תהלים פא, א) [*אני ה' המעלה אתכם] מארץ מצרים (ויקרא יא, מ) כי ה' יתברך הוציא את בני ישראל ממצרים ולכן אם כך הוא ישמור עצמו מלשקץ הרצון. ממילא יוכל להתרחב ולהמשיך כל הגוף להבורא יתברך. והוא שכתוב (תהלים פא, א) אנכי המעלך מארץ מצרים הרחב פיך הוא באמת שמירת פה ולשון שעל ידי זה השמירה יוכל להתרחב כמו שכתוב (שם) ואמלאהו. איברא גם זה אמת שאם אדם מתדבק היטב במצוה וממשיך כל נפשו ורצונו לה' יתברך על ידי זה לא יבוא גם כן לידי רצון אחר והוא שכתוב (משלי כד, י) התרפית ביום צרה צר כחכה מכלל שאם היה מתחזק בטוב כראוי לא היה לו מצר על ידי יום צרה כלל כנ"ל:

(תרגום)

15

ברש"י¹² שהיה אהרן בוש אמר לו קרב בו. ויש ללמוד שכך צריך להיות אדם בוש מצד עצמו. ואף על פי כן יתקרב אל המצוה מכח ציווי של ה' יתברך שלכך נבחר. כי בוודאי בושה זו היתה כראוי. כי אהרן היה צדיק ולא היה בו חסרון מדה. אך גם זה דבר גדול שעל ידי שאמר לו קרב כתיב מיד (ויקרא ט, ח) ויקרב בו. זה סימן שהיתה בושה של אמת. וכלל הדברים כי בושה ודאגה של אמת אינו מביא לידי עצבות ואינו מביא לשום מניעה בעבודת ה'. ועוד מביא אחר כך שמחה כמו שכתוב¹³ שמחתי מתוך יראתי ויראתי מתוך שמחתי בו:

אמת שמיני

(תרגום)

12

במדרש¹ חכמות בנתה ביתה בו' (משלי ט, א) שלחה נערותיה תקרא (שם ג) אדם וזוה בו' ועוד בו' נערותיה תקרא ויהי ביום השמיני קרא בו' (ויקרא ט, א). פירוש הדברים דעולם הזה אינו בשלימות וצריך להיות המשכה מעולם העליון והוא הקריאה שצריך להיות נמצא השלימות על ידי האדם שפיך רצון מה' שהוא המלך שהשלום שלו². ואמת כי [*קודם] החטא היה כך הרצון להיות השלימות על ידי אדם בו. אך אחר החטא [*הראשון] וגם אחר החטא שנתקלקל הקרמת נעשה לנשמה כו'³ ונאמר גם כן⁴ באדם תמותון (תהלים פב, ז). נשאר גם כן חסרון בעולם הזה וכן כתב מהר"ל ז"ל⁵ כי בעולם הזה דבוק החסרון. איברא כך נראה שזה רק אחר החטא כנ"ל. אמנם במה יתקיים העולם על ידי התשובה שמגעת עד כטא הכבוד⁶. אם כן הוא מעורר חיות מעולם העליון ומביא רפואה כנ"ל לעולם⁶ וזה פירוש ביום השמיני קרא בו' כי בני ישראל היו אז בעלי תשובה כידוע. והוא שכתוב⁷ לאהרן למה אתה בוש לכך נבחרת. שאהרן היה בוש על ידי חטא העגל ואמר לו משה רבינו ע"ה כי מדריגת בני ישראל עתה על ידי התשובה ולכן הוא שייך לזה דיקא. ואין צריך להתרחק על ידי החטא שניתקן על ידי תשובה:

¹ שהיה אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת (רש"י ויקרא ט, ח) ד"ה קרב אל.

בפסוק (ויקרא י, ח) ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה. כנראה שמחויב כל איש ישראל לבכות עליהם כמו שכתוב בוזה הקדוש אחריי¹¹. והענין יתכן לומר כי המה היו צדיקים גמורים וחכמים הגידו¹² כי במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד ואם כן נענשו המה בעבורנו לכן צריכין לבכות עליהם ואין להאריך יותר:

בפסוק (ויקרא י, ח) ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה. כנראה שמחויב כל איש ישראל לבכות עליהם כמו שכתוב בוזה הקדוש אחריי¹¹. והענין יתכן לומר כי המה היו צדיקים גמורים וחכמים הגידו¹² כי במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד ואם כן נענשו המה בעבורנו לכן צריכין לבכות עליהם ואין להאריך יותר:

אמת שמיני

(תרגום)

18

ותקנו בו' ימים אלו כל מה שמתקנים בו' שבתות. ובי' אלו הדרכים תקנו משה ואהרן לדורות. משה רבינו ע"ה הכין הדרך של צדיקים גמורים. ומתקיים בכל שנה. בניסן יציאת מצרים. ואחר כך שבע שבתות עד קבלת התורה. ואהרן תיקן הדרך של בעל תשובה ומתקיים בתשרי ז' ימים בסוכות ובשמיני עצרת ושמחת תורה. וכעין זה נמצא במדרש⁵ כי ז' ימי סוכות ושמיני עצרת כמו ז' שבתות ושבעות ע"ש בשיר השירים בפסוק (ש"ש ז, ב) מה יפו פעמיך בנעלים. וכן בגמרא⁶ למדו שבעת ימים דסוכות תשבו (ויקרא כג, מ) מתשבו יומם ולילה (שם ח, לה) בימי מלואים ללמוד שסוכה נוהג בימים ולילות. שהם בחינת תשובה לכן בו' ימים מתקנים כמו בו' שבתות:

(תרגום)

16

בענין ימי המילואים וביום השמיני קרא משה בו' (ויקרא ט, א). דכתיב (שם ח, ג) שבעת ימים ימלא את ידכם והוא כמו שבע שבתות תמימות (שם כג, טו) שהם תיקון המדות להיות כלים לקבל התורה בשבועות. כדאיתא¹ התקן עצמך ללמוד תורה. וכשיצאנו מארץ מצרים צריכין להכין עצמנו לקבלת התורה. כי התורה ארוכה מארץ מדה (איוב יא, ט). אבל כפי תיקון מדות האדם יכול לקבל בהם הארת התורה במדה שאדם מודד כך מודדין לו². וכעין שכתוב במדרש תזריע³ ומים תכן במדה (שם כה, כה) ע"ש. ובמשכן שבעת ימי מילואים כי בעל תשובה בא בחילא סגי⁴.

¹ ימים תכן במדה אמר רבי יוחנן כרבי שמואל ואפילו דברי תורה שנתנו מלמעלה לא נתנו אלא במדה ואילו הן מקרא משנה תלמוד הלכות ואגדה יש זוכה למקרא ויש למשנה ויש לתלמוד ויש להגדה ויש זוכה לכולן (ויקרא ט, ב).